

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Obo/25/2016
Identifikačné číslo spisu:	1099897808
Dátum vydania rozhodnutia:	15.06.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Anna Marková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:1099897808.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Anny Markovej a členiek senátu JUDr. Dariny Ličkovej a JUDr. Lenky Praženkovej, v právnej veci žalobcov: 1/ AKUS, a. s., Bratislava, Miletičova 23, IČO: 36 617 946, 2/ JUDr. Alojz Rakovský, advokát, Miletičova 21, Bratislava, správca konkurznej podstaty úpadcu Poľnohospodárske družstvo Agrokombinát Dolná Nitra so sídlom vo Veľkom Cetíne, v konkurze, IČO: 00 198 862, obaja zastúpení Consilior Iuris, s.r.o., Bratislava, Miletičova 23, proti žalovanému AGROPAN, s. r. o., Slepčany, Hlavná 269, IČO: 34 134 034, zastúpenému JURISINVEST, advokátska kancelária, v. o. s., Bratislava, Pluhová 5, o neúčinnosť právnych úkonov, na odvolanie žalobcov 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 8. apríla 2016, č. k. 76Cb/143/1999-326, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 8. apríla 2016, č. k. 76Cb/143/1999-326 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 8. apríla 2016, č. k. 76Cb/143/1999-326 zamietol žalobu v celom rozsahu a žalobcom 1/ a 2/ uložil povinnosť zaplatiť žalovanému na účet právneho zástupcu 869,74 eur náhrady trov konania.

2. Rozhodnutie odôvodnil tým, že uznesením Krajského súdu v Bratislave z 22. augusta 1997, sp. zn. Z-2-3K/290/96 bol vyhlásený konkurz na majetok Poľnohospodárskeho družstva Agrokombinát Dolná Nitra so sídlom vo Veľkom Cetíne, IČO: 00 198 862. Následne v tomto konkurznom konaní uznesením z 10. novembra 2015 bol za správcu konkurznej podstaty úpadcu, t. j. žalobcu 2/ ustanovený JUDr. Alojz Rakovský, advokát so sídlom v Bratislave, Miletičova 21.

3. Ďalej uviedol, že námietke žalovaného ohľadom pasívnej legítimácie nevyhovelo, lebo nehnuteľnosti, ktoré sú predmetom sporu, sa stali vlastníctvom žalovaného, preto je pasívne legítimovaný a mal za preukázané, že žalobca 1/ je aktívne legítimovaný. V tejto súvislosti poukázal na zväzky: č. 1 a č. 226, z ktorých vyplýva prevod pohľadávky konkurzného veriteľa Slovenská sporiteľňa, a. s., Banská Bystrica, na žalobcu 1/ notárskymi zápisnicami a zmluvami o postúpení pohľadávky. Výslovil, že v konaní bolo

potrebné, aby žalobcovia 1/ a 2/ preukázali úmysel dlžníka ukrátiť právnym úkonom uspokojenie pohľadávky a vedomosť druhej strany (žalovaného) o takomto úmysle dlžníka. Z obsahu dohody z 2. decembra 1995 súd prvej inštalácie zistil, že právny predchodca žalovaného (Ing. R. C., SHR) prevzal dlh úpadcu voči oprávneným osobám na splatenie majetkového a vyrovnacieho podielu a do výšky prevzatého dlhu úpadcu schválil prevod majetku úpadcu na právneho predchodcu žalobcu. Kúpne zmluvy o prevode majetku boli uzavreté v súlade s dohodou o vydaní majetku z 2. decembra 1995, na základe prevzatia dlhu úpadcu právnym predchodcom žalovaného voči oprávneným osobám. Súd ďalej skonštatoval, že za daného skutkového stavu žalobcovia 1/ a 2/ nepreukázali, že uvedenými kúpnymi zmluvami došlo k ukráteniu veriteľov. Keďže v konkurze ide o pluralitu veriteľov a úspešne odporovaný úkon je právne neúčinný voči všetkým konkurzným veriteľom, bolo vecou žalobcov 1/ a 2/ preukázať, že právnym úkonom dlžníka boli ukrátené vymáhateľné pohľadávky veriteľov, prihlásené v konkurze, pričom musí ísť o ukrátenie takých pohľadávok, ktoré mali veritelia voči dlžníkovi už v dobe vykonania odporovaného právneho úkonu, pritom ukrátenie sa netýka tých veriteľov, ktorým postavenie veriteľa zaniklo. Na záver súd prvej inštalácie zhrnul, že žalobcovia 1/ a 2/ nepreukázali základ žaloby, a to zmenšenie majetku dlžníka a tým ani ukrátenie vymáhateľných pohľadávok konkurzných veriteľov, preto žalobu zamietol.

4. O náhrade trov konania rozhodol poukazom na ustanovenie § 142 ods. 1 O. s. p. a žalovanému priznal náhradu trov konania vo výške 869,74 eur.

5. Proti rozsudku súdu prvej inštalácie podal žalobcovia 1/ a 2/ odvolanie. Žiadali napadnutý rozsudok zmeniť a žalobe vyhovieť.

6. Odvolatelia namietajú, že súd prvej inštalácie napadnuté rozhodnutie odôvodnil spôsobom, z ktorého sa nedá zistiť, akými právnymi úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil a ako vec právne posúdil, lebo odôvodnenie nespĺňa parametre stanovené v § 157 ods. 2 O. s. p. Ďalej poukazujú na to, že súd prvej inštalácie zaujal stanovisko, že „úmyslu dlžníka ukrátiť právnym úkonom jej uspokojenie a tiež známosti (vedomosť) druhej strany (žalovaného) o tomto dlžníkovom úmysle je na osobe, v danom prípade žalobcovi 1/ a 2/, ktorí právnemu úkonu odporujú.“ Odvolatelia sú toho názoru, že tento názor súdu nemá oporu v zákone. Z dikcie ust. § 15 ods. 4 zákona č. 328/1991 Zb. vyplýva, že je na žalovanom, aby preukazoval, že nemohol ani pri náležitej starostlivosti poznať úmysel dlžníka ukrátiť konkurzného veriteľa. V danom prípade úpadcu uzavrel 2. decembra 1995 s Ing. R. C., samostatne hospodáriacim roľníkom (ďalej len SHR), dohodu o vydaní majetku družstva na majetkové podiely oprávnených osôb a vyrovnacieho podielu členov družstva. Dodatkom č. 1, uzavretým 1. marca 1996 medzi Ing. R. C., SHR a obchodnou spoločnosťou AGROPAN, s. r. o., prešli všetky práva a povinnosti z dohody z 2. decembra 1995 na žalovaného. Ing. R. C. bol podľa výpisu z obchodného registra, ktorý je založený v spise, od 20. decembra 1993 doteraz podpredsedom úpadcu a od 29. januára 1996 do 12. marca 2010 bol konateľom žalovaného, preto odvolatelia sú presvedčení o tom, že musel mať vedomosť o ekonomickej situácii družstva, ktoré bolo už v čase odporovaných právnych úkonov v predĺžení. Napriek tomu v konaní Ing. C. nebol vypočutý ako svedok a žalovaný neprodukoval žiadny dôkaz, ktorým by vyvrátil zákonom prezumovaný úmysel dlžníka ukrátiť konkurzného veriteľa. Tým sa súd odchyľil od rozhodovacej praxe iných senátov Krajského súdu v Bratislave napr. rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 44Cbi/75/2002.

7. Odvolateľom nie je zrejmé ani to, na základe akých dôkazov a právnych úvah súd prvej inštalácie dospel k záveru, že „zo skutkového stavu žalobcovia 1/ a 2/ nepreukázali, že uvedenými kúpnymi zmluvami došlo k ukráteniu veriteľov.“ Toto konštatovanie podľa nich vychádza z nesprávnych skutkových zistení, lebo žalobcovia v konaní preukázali opak, a to, že hodnota majetku úpadcu sa znížila tým, že kúpna cena predávaného nehnuteľného majetku v jednotlivých prípadoch bola nižšia, ako bola ocenená znaleckým posudkom, vyplýva to napokon zo samotných kúpnych zmlúv založených v spise. Odporovanými právnymi úkonmi došlo k zníženiu majetku úpadcu a ako aj z prezumpcie vedomosti druhej zmluvnej strany o úmysle ukrátiť uspokojenie vymáhateľných pohľadávok, napadnutý rozsudok a jeho odôvodnenie hodnotia ako nepreskúmateľný a predčasný, lebo jeho právne závery nemajú zákonnú oporu. Zároveň im bolo znemožnené riadnym spôsobom realizovať procesné oprávnenia, keďže nemali

možnosť vyjadriť sa k dokazovaniu, čo vyplýva zo zápisnice z pojednávania.

8. Žalovaný vo vyjadrení k odvolaniu navrhol napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdiť. Predovšetkým poukázal na štyri súdne spory právoplatne skončené v prospech žalovaného. Ide o spory vedené na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn.: 75Cb/231/1999, 68Cbi/24/2000, 68Cbi/23/2000 a 75Cbi/265/1999. Zastáva názor, že žalobcovia nepreukázali základ žaloby tak, ako to vyžaduje ust. § 15 ZoKV. Nepreukázali, že dlžník (PD) urobil právne úkony, ktorými bol konkurzný veriteľ PD ukrátený, a preto následne žalovaný nemohol ani pri náležitej starostlivosti poznať úmysel dlžníka ukrátiť konkurzného veriteľa. Žalovaný v rámci realizácie transformačného projektu uspokojoval zákonné nároky tretích osôb na vydanie majetkových a/alebo vyrovnacích podielov. Žalobcovia nepreukázali, že v dôsledku týchto úkonov sa PD dostal do úpadku a následne do konkurzu. Pokiaľ ide o cenu nehnuteľností, bola síce nižšia, ako ocenenia z roku 1993, ktoré boli vykonané za účelom katastrálneho konania a s tým súvisiaceho poplatku, ale to neznamená, že v čase vykonania predmetných úkonov bola nižšia, ako ich priemerná cena, naviac cena bola totožná s ich účtovnou hodnotou.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ako súd odvolací [podľa § 470 ods. 4 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C. s. p.“)] prejednal odvolanie žalobcov 1/ a 2/ podľa ustanovenia § 379 C. s. p. a § 380 ods. 1 C. s. p., bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 C. s. p.) a dospel k záveru, že odvolanie žalobcov je dôvodné.

10. Odvolanie žalobcov bolo podané pred 1. júlom 2016, teda za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O. s. p.“), odvolací súd preto postupoval v zmysle ustanovenia § 470 ods. 2 C. s. p. a posudzoval právne účinky odvolania žalobcov v zmysle príslušných ustanovení O. s. p.

11. Podstatou odvolacích námietok žalobcov prejednávaných v tomto odvolacom konaní je námietka výskytu väd konania uvedených v § 221 ods. 1 O. s. p., námietka neúplne zisteného skutkového stavu, pre nevykonanie navrhnutých dôkazov, námietka nesprávnych skutkových zistení z vykonaného dokazovania a námietka nesprávneho právneho posúdenia veci. Odvolací súd s poukazom na vyššie uvedené dospel k záveru, že odvolacie námietky žalobcov sú dôvodné, pretože v konaní sa vyskytli vady uvedené v § 221 ods. 1 písm. f/ (postupom súdu došlo k odňatiu možnosti konať pred súdom) a v § 221 ods. 1 písm. h/ (súd nesprávne vec právne posúdil tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav) O. s. p., čo je dôvod na zrušenie rozhodnutia súdu prvej inštancie.

12. Napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie je nepreskúmateľné, pretože neobsahuje vyhodnotenie vykonaných dôkazov, ako aj uvedenie, prečo súd nevykonával niektoré dôkazy, ktoré strany sporu navrhovali. V rozhodnutí sa súd odvoláva na ust. § 15 ods. 4 písm. c/ ZKV, avšak skutkové zistenia, či išlo alebo nešlo o kapitálové alebo personálne prepojenie (Ing. R. C. a Ing. I. P.) v čase, kedy sa uskutočnil odporovaný úkon a z toho vyplývajúci právny záver z obsahu rozhodnutia vôbec nevyplývajú. Nechal úplne bez povšimnutia tvrdenie žalobcov, pokiaľ ide o konanie Ing. R. C. konateľa úpadcu. Tým sa rozhodnutie súdu prvej inštancie stalo nezrozumiteľným.

Navyše súd prvej inštancie v odôvodnení rozhodnutia uviedol, že mu z vykonaného dokazovania nebolo zrejmé, žeby v dôsledku právnych úkonov, ktoré žalobcovia odporujú, sa dlžník dostal do úpadku, pričom dokazné bremeno na preukázanie príčinnej súvislosti medzi týmito úkonmi a úpadkom dlžníka ležalo na žalobcoch. Odvolací súd poznamenáva, že posúdenie tejto otázky nevyplýva z ust. § 15 ods. 4 ZKV.

13. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane, a právnymi závermi na strane druhej. Právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo strany sporu na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Platí pritom, že rozhodnutie nemusí dávať odpovede na všetky tvrdenia a námietky strán sporu, ale len na všetky významné tvrdenia a námietky pre rozhodnutie veci. Súd musí presvedčivo vysvetliť, ako posúdil skutkové zistenia a právne

argumenty strán sporu, z čoho a čo považuje za preukázané, aké dôkazy vykonal, a prečo iné prípadne navrhované dôkazy nepovažoval za potrebné vykonať a ako vec právne posúdil, prípadne poukáže na ustálenú rozhodovaciu prax súdov (v prípade odklonu od nej, svoj odklon musí dôkladne zdôvodniť). Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie nedáva odpovede na podstatné otázky, ktoré sú významné pre rozhodnutie veci, a je postavené na niektorých záveroch, ktoré nevyplývajú z dokazovania.

14. Odvolací súd preto dospel k záveru, že súd prvej inštancie rozhodol vo veci predčasne, bez riadneho zistenia rozhodujúcich skutočností, jeho rozhodnutie je nepreskúmateľné pre absenciu vysvetlenia dôvodov významných pre rozhodnutie veci (aké predpoklady musia byť naplnené pre úspešné odporovanie právnomu úkonu, z čoho tieto predpoklady vyplývajú; ktoré predpoklady sú splnené a ktoré nie a z čoho súd tieto závery vyvodil). Súd opomenul aplikovať na uplatnený nárok príslušnú právnu normu, resp. ju neaplikoval v súlade s jej účelom a významom. Odvolací súd preto napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie podľa ust. § 389 ods. 1 písm. b/ a c/ C. s. p. zrušil a podľa ust. § 391 ods. 1 C. s. p. mu vec vrátil na ďalšie konanie.

15. Súd prvej inštancie v ďalšom konaní bude postupovať v intenciách právneho názoru odvolacieho súdu vysloveného v tomto rozhodnutí tak k hmotnoprávnym otázkam, ako aj v rovine procesnoprávnej a svoje nové rozhodnutie riadne odôvodní (§ 391 ods. 2 C. s. p.). Viazanosť názorom odvolacieho súdu v zmysle § 391 ods. 2 C. s. p. v žiadnom prípade neznamená zásah do nezávislosti sudcu definovanej v čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Odkloniť sa od týchto záverov však je možné v prípade preukázanej a v novom rozhodnutí riadne zdôvodnenej takej zmeny skutkového stavu, že zotrvanie na niektorom z týchto záverov (alebo prípadne na všetkých týchto záveroch) nebude možné. Taktiež bude odklon možný pri odlišnom vyriešení prejudiciálnej otázky, z ktorej odvolací súd vychádzal, v inom súdnom konaní, ako aj pri zmene právnej úpravy, či podstatnej zmene rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít (v období po rozhodnutí odvolacieho súdu).

16. Keďže konanie bude pokračovať už za účinnosti a s aplikáciou C. s. p., bude súd prvej inštancie postupovať v dokazovaní v zmysle § 470 ods. 1 C. s. p. novej právnej úpravy v C. s. p. podľa návrhov strán sporu na vykonanie dokazovania k preukázaniu svojich tvrdení, ktoré doteraz v konaní predniesli a neboli vykonané (bez zdôvodnenia prečo), a prípadne, ktoré v ďalšom konaní navrhnu a budú (sú) pre rozhodnutie veci významné. Vzhľadom na to, že toto konanie začalo ešte pred účinnosťou C. s. p., bude musieť súd prvej inštancie dodržať zákonnú podmienku uvedenú v § 470 ods. 2, veta druhá C. s. p., a to neuplatňovať ustanovenia C. s. p. o popretí skutkových tvrdení strany a sudcovskej koncentrácii konania, ak by boli v neprospech strany sporu.

17. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie v novom rozhodnutí o veci (ust. § 396 ods. 3 C. s. p.).

18. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.). Dovoľanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak: a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo, alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca, alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C. s. p.).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C. s. p.).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C. s. p.).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 C. s. p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C. s. p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.). Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany, podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 C. s. p.).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 C. s. p.).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 C. s. p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 C. s. p.). Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 C. s. p.). Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 C. s. p.), v dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 C. s. p.).